

Att leda och handleda didaktiska processer 7,5 hp

Kurskod: 9KPA08

Period 1 VT2021

Vecka 4-13

<https://liu.se/studieinfo/kurs/9kpa08/vt-2021>

Kursansvarig och examinator:

Marcus Samuelsson

Förord

Kursen *Att leda och handleda didaktiska processer* inom kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) till ämneslärare (7-9 och gymnasieskolan) vid Linköpings universitet, är en kurs med fokus på ledarskap och kommunikation. Kursen ger en orientering kring kommunikation, lärares ledarskap och handledning som begrepp och fenomen, forskning- och verksamhetsområde samt vanligt förekommande utmaningar som lärare möter i dagens grundskola och gymnasieskola i relation till dessa fenomen.

I kursen behandlas lärares ledarskap i förhållande till elevernas kunskapsutveckling och lärande. Skilda perspektiv på ledarskap presenteras och diskuteras utifrån en skolkontext. Olika ledarskapsstilar och strategier för ledning och handledning av lärprocesser i undervisningssituationer studeras och diskuteras i förhållande till det egna ämnesområdet. Kursen behandlar också lärares hantering av frirummet, skolans ramfaktorer, lärare och elevers kommunikation och elevernas inflytande över centrala undervisningsfrågor.

Lärandemål

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna

- beskriva, analysera och kritiskt granska lärares ledarskap i relation till undervisningens didaktiska processer.
- kritiskt granska det egna ledarskapet i förhållande till skolans ramfaktorer och elevers lärande och kunskapsutveckling med observation som metod.
- beskriva och kritiskt granska strategier för handledning av elevers lärande och kunskapsutveckling inom det egna ämnesområdet.
- beskriva och identifiera kommunikationsmönster mellan lärare och elev.

KONTAKTUPPGIFTER

Kursansvarig: Marcus Samuelsson marcus.samuelsson@liu.se 013-28 10 52

Medverkande lärare i kursen: Anja Thorsten anja.thorsten@liu.se 013-28 13 64,

Camilla Prytz camilla.prytz@liu.se 013-28 17 31

Jonas Nordmark jonas.nordmark@liu.se

Kursadministratör: Maria Lorin maria.lorin@liu.se 013-28 20 79

Programansvarig: Ingrid Olsson, ingrid.olsson@liu.se 013-28 44 71

Kursmentor: Åsa Howchin Wallén asa.howchin-wallen@liu.se

Förord.....	1
Lärandemål.....	1
Kontaktuppgifter	1
Kursens upplägg	2
Kursträff 1 25/1: Kommunikation och ledarskap.....	3
Kursuppgifter inför KURSTRÄFF 2, 24-25/2	3
Kursträff 2, 24-25/2: Ledarskap, handledning och observation	5
Kursuppgifter inför kursträff 3 den 16/3	5
Sök efter en vetenskaplig artikel	6
Analys av en film	6
Kursträff 3, 16/3: Analys av ledarskap och handledning i undervisningen ..	7
Examination	7
Skriftlig examination (STN2, 6,5 hp, U-VG)	7
Examinationsuppgift	8
Bedömningsgrunder för HEMTENTAMEN	8
Omexamination	10
Kursutvärdering	10
Policy rörande fusk och plagiat.....	10
Bilaga 1: Flödesschema	13
Bilaga 2: Litteraturlista	15
Bilaga 3: Ämnesdidaktiker.....	17
Ämnesdidaktiker i KPU/VAL/ULV vt-21.....	17
Bilaga 5: Gruppkontrakt	18

Kursens upplägg

Kursen organiseras i ett antal föreläsningar och seminarier, genom litteraturstudier och i arbete med kursuppgifter, både självständigt och i grupp. Seminarierna baseras på förberedelser som läsande och tänkande kring litteraturen och att genomföra kursuppgifter. Till varje seminarietillfälle ska specifika kursuppgifter som utgörs av både individuella och gruppgemensamma bearbetningar av kursinnehållet förberedas. Dessa uppgifter följs upp och diskuteras vid seminarierna. Bearbetningar betraktas som en förutsättning för lärandet och för att aktivt kunna bidra till seminariers innehåll.

För att fördjupa diskussionerna på ett kvalitativt sätt utgår våra campusdagar från att samtliga studerande är väl förberedda genom att ha läst relevant litteratur, bearbetat kursuppgifterna och deltar aktivt vid seminarietillfället. I flödesschemat som finns bifogat i slutet står information om vilken litteratur som ska läsas och vilka uppgifter som ska göras till respektive kurstillfälle. *Tänk därför på att införskaffa kurslitteraturen i tid, så att du kan läsa i den takt som beskrivs i flödesschemat.*

Genom den nätbaserade lärplattformen LISAM liksom Microsoft Teams sker en del av kurskommunikationen som den studerande ges möjlighet att medverka i tillsammans

med kurskamrater och lärare. Via Lisam ges även fortlöpande information under kursen och det är därför viktigt att den studerande regelbundet använder plattformen. Där finns även aktuella kursdokument som kursplan, studiehandledning med mera i Lisam.

Kursen *examineras* i en skriftlig individuell *hemtentamen* i slutet av kursen. Se vidare under rubriken Examination.

I kursen ingår fyra campusförlagda dagar. Till dessa förväntas var och en, individuellt eller i grupp genomföra några kursuppgifter. Dessa kursuppgifter beskrivs nedan. Detaljerat schema för de campusförlagda dagarna ser ni i flödesschemat som finns som bilaga 1.

Kursträff 1 25/1: Kommunikation och ledarskap

Vid detta tillfälle introduceras kursen och kursuppgifterna. Då får ni också ta del av en föreläsning om kommunikation och retorik och en annan föreläsning om lärares ledarskap, digitalt live eller inspelat.

Förberedelse: Läs Wubbels, (2011), Gunnarsson (2012), Jensen (2012), Colnerud & Samuelsson (2015), Lindqvist (2015).

KURSUPPGIFTER INFÖR KURSTRÄFF 2, 24-25/2

Inför träffen i februari ska du enskilt och i grupp göra fyra kursuppgifter. De utgår från följande litteratur: Gunnarsson (2012), Jensen (2012), Birnik (2011), Samuelsson, m fl (2015), Eriksson (2018).

Kursuppgift 1: Skapa gruppkontrakt

Detta är den första gruppuppgiften som går ut på att ni ska skapa ett kontrakt för de gemensamma uppgifterna i grupp som ingår i kursen. Stöd inför skapandet av gruppkontrakt finns i bilaga 4. Alla gruppers kontrakt **läggs in på Lisam under samarbetsytan** i mappen för kursuppgift 1 **senast den 18/2 februari**

Kursuppgift 2: Planera undervisning – virtuella elever

Detta är den andra gruppuppgiften där ni i grupper ska planera undervisning tillsammans. Syftet med uppgiften är att träna er på att planera, genomföra och observera undervisning. Tänk er följande scenario:

Du är lärare i en åk 7. För att tjäna pengar till en skolresa så vill din mentorsklass ordna ett disco. Som lärare ska du berätta för klassen att de har fått tillåtelse från rektorn att använda skolans lokaler till discot, vilket gör att planeringen kan börja.

Er grupp ska gemensamt planera hur ni som lärare ska göra när ni träffar klassen för att tillsammans med de virtuella eleverna planera discot. Under er planering utgår ni ifrån kurslitteraturen och egna erfarenheter. Ni ska också välja ut en eller två personer som vid seminariet ska genomföra lektionen, agera lärare, tillsammans med de virtuella eleverna. I simulering deltar fem skolelever, de presenteras mer utförligt vid kursintroduktionen.

Kursuppgift 3: Begreppsanalys – ledarskap

Syftet med denna individuella uppgift är att ni ska utveckla kunskaper om teorier och perspektiv rörande begreppet *lärares ledarskap/didaktiskt ledarskap* liksom hur ledarskap relateras till aktuella styrdokument och till undervisningens didaktiska och sociala processer.

Var och en enskilt beskriva och analysera vad ledarskap innebär med koppling till undervisningens didaktiska och sociala processer. Med utgångspunkt i ovanstående reflekterar ni över er egen och eventuellt andras, t ex litteraturens, uppfattning om ledarskap i relation till elevinflytande, styrdokument och lärarroll. Utgå från dina tidigare kunskaper och erfarenheter, kurslitteraturen, föreläsningar, läroplaner och Skolverkets Allmänna råd.

Skriv en text på ca 500 ord som **läggs in på Lisam under samarbetsytan** i mappen för kursuppgift 2 **senast den 18/2 februari**. Referera till relevant kurslitteratur enligt vedertaget referenssystem, fotnot- eller parentessystemet.

Kursuppgift 4: Innehållsanalys – ledarskap

Detta är den tredje gruppuppgiften. Den innebär att ni gruppvis utifrån ett tilldelat kapitel i Samuelsson (2017) (se Lisam) ska bearbeta och problematisera innehållet i respektive kapitel. Därefter redovisa det ni kommit fram till i form av en inspelad presentation (powerpoint) om max 15 min/grupp. Presentationen lämnas in på Lisam under samarbetsyta i mappen Kursuppgift 3 senast den 18/2.

Tänk på att alla deltagare i gruppen måste synas och/eller höras i presentationen och att gruppen tillämpar det ni lärt er av föreläsningen om kommunikation och retorik.

Inför seminariet den 25/2 ska alla ha tagit del av samtliga grupper presentation. Varje student ska också ha med sig en problematiserande fråga till varje gruppresentation.

Seminariet kommer att genomföras i tvärgrupper där de förberedda problematiserande frågorna bearbetas. Vi reflekterar avslutningsvis tillsammans i helgrupp och lyfter några centrala perspektiv och lärdomar.

Kursuppgift 5: Frågor till stöd för högt deltagande

Den andra individuella uppgiften handlar om att ni ska reflektera över frågandets betydelse för lärandet och klassrumsklimatet. Med utgångspunkt från kurslitteraturen och dina egna erfarenheter om kommunikation, ledarskap, handledning och elevinflytande ska du ge exempel på en situation där olika former av frågor, kommunikation, ledarskap, handledning användes till stöd för att skapa högt deltagande (engagemang, uppmärksamhet, medverkan, motivation att medverka i undervisningen) hos eleverna.

Kursuppgift 6: Ämnesdidaktisk uppgift

Ämnesdidaktiken organiseras som ett stråk genom hela utbildningen. Det innebär att det i de flesta kurser finns ett ämnesdidaktiskt inslag i form av en kursuppgift och ett seminarium. Kursuppgifterna anknyter till kurserna på olika sätt och innehållet kan variera mellan era olika ämnen. Du som har flera ämnen väljer själv i vilket av ämnena

du önskar genomföra det ämnesdidaktiska inslaget i varje kurs. Information om den ämnesdidaktiska uppgiften, kursens tredje individuella uppgift, samt vilka förberedelser som ska göras inför seminariet finns i ämnesmappar under **Kursdokument i Lisam**. I schemat för kursen framgår när det ämnesdidaktiska seminariet äger rum. I bilaga 3 ser du vilka de ämnesdidaktiska lärarna är.

Om du får förhinder och inte kan delta i seminariet förväntas du ändå genomföra kursuppgiften och en kompletterande uppgift som du får av din ämnesdidaktiker. Om du inte kan komma på det ämnesdidaktiska seminariet anmäler du detta till din ämnesdidaktiker.

Om du av någon anledning inte genomför den ämnesdidaktiska uppgiften inom ramen för den tid kursen genomförs skall uppgiften skickas via mail till ämnesdidaktikern. Glöm ej att ange kurskod och år.

Det ämnesdidaktiska kursmålet i kursen 9KPA08 lyder:

- beskriva, analysera och kritiskt granska lärares ledarskap i relation till undervisningens didaktiska processer.

MRE1: Seminarium med skriftligt underlag, ämnesdidaktik 1 hp, U-G

Övrig förberedelse inför kursträffen: Fundera över observationsschema till kursuppgift 5:

Börja fundera på hur du skulle kunna observera ledarskap och kommunikationsmönster i klassrummet. Exempel utöver de som presenteras på föreläsningar finns på Skolinspektionen. Skapa gärna ett preliminärt observationsschema (se instruktioner under kursuppgift 5). Ta med dina tankar till seminariet den 25/2.

Kursträff 2, 24-25/2: Ledarskap, handledning och observation

Vid denna kursträff ges en föreläsning om handledning. Dessutom kommer grupperna att presentera respektive kapitel ur Samuelsson. Ni kommer också att få träning i att observera, diskutera runt ledarskap samt delta i praktiska övningar i undervisning tillsammans med simulerade elever.

Förberedelse: Läs studiehandledningen samt Granström (2004), Birnik (2011), Wubbels (2015), Eriksson (2018).

KURSUPPGIFTER INFÖR KURSTRÄFF 3 DEN 16/3

Inför träffen den 16 mars ska du påbörja din individuella examinationsuppgift. Följande steg är nödvändiga att ta:

Påbörja förberedelse inför examinationsuppgiften:

Filminspelning och analys av en inspelad sekvens av din lektion. Syftet med detta är att utveckla kunskaper om handledning och kommunikation som används i samband med ledarskap i klassrummet.

Det innebär att du under din VFU-period ska **filma dig själv i en undervisningssituation**. Du ska sedan analysera dig själv utifrån ledarskapsstilar/erbjudande om stöd för elevernas utveckling och lärande och kommunikationsmönster.

Före filminspelningen: Fundera över hur du kan *organisera och genomföra* en filminspelning av en del av lektionen. Fokus ska riktas mot dig, ditt ledarskap, din kommunikation eller handledning. Överväg inspelningen utifrån forskningsetik och GDPR.

Under filminspelning: Rikta kameran mot dig själv. Om möjligt se till att eleverna hörs så att du kan analysera kommunikationsmönster.

Efter filminspelning: Spara din film på ett säkert sätt. Analysera filmen med hjälp av begrepp och teorier från kurslitteraturen. Nedanstående observations- och analystabell (tabell 1) är ett exempel på hur du kan organisera en filmanalys. Du kan inspireras av denna tabell, eller göra en egen variant där du använder begrepp från kurslitteraturen. Om du gör en liknande tabell kan du vid behov också skapa egna underkategorier.

Tabell 1: Ett exempel på en analystabell för filmsekvenser.

Position, filmen tid	Kommunikation				Handledning			Ledarskap					Beskrivning, transkription av yttrande	Kommentarer och reflektioner
	Icke-verbal		Frågor		Förhållningssätt i relation till eleverna			Samuelsson						
	Inkluderande	Exkluderande	Öppna	Slutna	Förmedlande	Vägledande/siföttande	Reflekterande	Formell	Rationell	Psykologisk	Pragmatisk	Moralisk		
1:02							X						”...xxxx...”	xxxx.

Källa: en tidigare students analystabell. Tillåtelse att använda från studenten.

SÖK EFTER EN VETENSKAPLIG ARTIKEL

Leta upp en relevant *internationell vetenskaplig artikel* inom något av ämnesområdena *ledarskap i klassrummet, handledning i klassrummet eller kommunikation i klassrummet*. Artikeln ska behandla/använda något eller några av begreppen ovan i relation till en ledarskapsproblematik i klassrummet. Artikeln kommer du sedan att använda i examinationen i syfte att utvidga ditt perspektiv och din förståelse för företeelserna ledarskap, kommunikation och handledning i klassrummet.

ANALYS AV EN FILM

Leta upp en *film* att analysera. *Analysera en passande sekvens ur filmen* utifrån ett ledarskapsperspektiv. Om du inte vill analysera en film gör du alternativt en klassrumsobservation av en annan lärare och analyserar en sekvens ur den. Detta är en förberedelse inför din examinationsuppgift.

Förberedelse: Läs Birnik (2011), Granström (2004), Eriksson (2018).

Kursträff 3, 16/3: Analys av ledarskap och handledning i undervisningen

Vid denna kursträff ligger fokus på grupphandledning av STN2, den skriftliga examinationsuppgiften. Handledningen sker gruppvis och utifrån de frågor ni förberett utifrån ett generellt perspektiv.

För gruppindelning, se Lisam (samma grupper som tidigare)

Grupp 1	10:15 - 11:00
Grupp 2	11:15 - 12:00
Grupp 3	12:15 - 13:00
Grupp 4	13:15 - 14:00
Grupp 5	14:15 - 15:00
Grupp 6	15:15 - 16:00

Förberedelse: Läs all kurslitteratur om handledning, kommunikation och ledarskap. Ha med ditt utkast av STN2 att utgå ifrån samt frågor du vill lyfta som kan vara till nytta för alla.

Examination

SKRIFTLIG EXAMINATION (STN₂, 6,5 HP, U-VG)

Kursen examineras i sin helhet genom en individuell skriftlig hemtentamen (STN₂: Skriftlig tentamen, 6,5 hp, U-V) och en individuell ämnesdidaktisk uppgift med seminarium (MRE1: Seminarium med skriftligt underlag, ämnesdidaktik 1 hp, U-G).

Denna examination är STN₂, 6,5 hp. Syftet är att synliggöra kunskaper (lärandet) utifrån kursens mål, se nedan, och på så sätt sammanfatta kursens innehåll.

Förväntade studieresultat som ska examineras:

- beskriva, analysera och kritiskt granska lärares ledarskap i relation till undervisningens didaktiska och sociala processer.
- kritiskt granska det egna ledarskapet i förhållande till skolans ramfaktorer och elevers lärande och kunskapsutveckling med observation som metod.
- beskriva och kritiskt granska strategier för handledning av elevers lärande och kunskapsutveckling inom det egna ämnesområdet.
- beskriva och identifiera kommunikationsmönster mellan lärare och elev.

Datum för examination: Inlämning av hemtentamen senast **26 mars 2021 kl 17:00** i Lisam, mappen Inlämningar, Examinationsuppgift.

EXAMINATIONSUPPGIFT

I båda delarna ska du koppla ihop reflektioner med relevant kurslitteratur. Använd teorier, begrepp och modeller från litteraturen som utgångspunkt i din analys och i dina resonemang. Uppgiften är uppdelad i nedanstående två delar:

Del 1: Observation och analys av ledarskap.

Utgångspunkt för del 1 är två filmer om ledarskap: (a) en film/observation av en annan lärare och (b) en film av dig själv när du undervisar.

I bägge fall ska du observera, beskriva och analysera den handledning, kommunikation och det ledarskap som läraren/du själv använder sig av.

Analysen innebär en *kritisk granskning av ditt eget ledarskap (din egen film) och av en annan lärares ledarskap*. Du relaterar analysen till undervisningens didaktiska och sociala processer samt skolans ramfaktorer.

I din text ska du använda dig av den internationella artikel som du valt samt till annan relevant kurslitteratur, inklusive artiklar om ledarskap, och till aktuella styrdokument.

Del 2: En reflekterande text om handledning

I den andra delen av examinationsuppgiften ligger fokus på handledning.

Du *reflekterar över förekommande handledningsstrategier* inom ditt eget, ett av dina ämnesområde och granskar dessa kritiskt i relation till elevers utveckling och lärande. I din analys ska du göra kopplingar mellan teorier, begrepp och modeller i kurslitteraturen och erfarenheter från din egen praktik.

Ladda upp examinationen, bifoga även ditt observationsschema. **Använd rikligt med referenser till kurslitteraturen i din text, framför allt till den obligatoriska litteraturen.** Använd något av de vedertagna referenssystemen (APA, Harvard, Oxford).

Omfattning: max 3500 ord, exklusive referenslista.

Hemtentamen i dess helhet bedöms enligt en tregradig betygsskala med betyget Underkänd (U), Godkänd (G) eller Väl godkänd (VG). Betyg meddelas efter 12 arbetsdagar från examinationen.

BEDÖMNINGSGRUNDER FÖR HEMTENTAMEN

Kursmål	Godkänd	Väl Godkänd Obs: Givet att nivå G är uppfyllt.	Underkänd
- beskriva, analysera och kritiskt granska lärares ledarskap i relation till undervisningens didaktiska processer.	Studenten kan på <i>grundläggande nivå, med förhållandevis tydligt sammanhang</i> , beskriva och analysera lärares ledarskap i relation till	Studenten kan <i>självständigt, ingående och nyanserat samt fördjupat</i> beskriva och analysera lärares ledarskap i relation till undervisningens didaktiska processer.	Att inte uppfylla kriterierna för G innebär att man blir underkänd. Examinationsuppgiften visar att studenten i mycket hög grad har

	<p>undervisningens didaktiska processer.</p> <p>Studenten kan på <i>grundläggande nivå, med förhållandevis tydligt sammanhang</i>, kritisk granska lärares ledarskap i relation till undervisningens didaktiska och sociala processer.</p> <p>Beskrivning och analys förankras med referenser till kurslitteraturen.</p>	<p>Studenten kan <i>självständigt, ingående, nyanserat och fördjupat</i> kritiskt granska lärares ledarskap i relation till undervisningens didaktiska processer.</p>	<p><i>missförstått</i> uppgiften eller <i>inte behandlat delar av kursinnehållet</i> därmed har kraven för betyget G inte uppnåtts vilket leder till omexamination.</p> <p>Examinationstexten visar <i>stora brister och oklarheter i språkbehandlingen</i> i relation till svenska skrivregler.</p> <p>Olika typer av <i>fusk</i>, ex. <i>plagiat</i> leder också till betyget Underkänt.</p>
<p>- kritiskt granska det egna ledarskapet i förhållande till skolans ramfaktorer och elevers lärande och kunskapsutveckling med observation som metod.</p>	<p>Studenten kan på <i>grundläggande nivå, med förhållandevis tydligt sammanhang</i>, kritisk granska det egna ledarskapet i förhållande till skolans ramfaktorer och elevers lärande och kunskapsutveckling. Studenten använder observationsmetoden på ett tillförlitligt sätt.</p>	<p>Studenten kan <i>självständigt, ingående och nyanserat samt fördjupat</i> kritiskt granska det egna ledarskapet i förhållande till skolans ramfaktorer och elevers lärande och kunskapsutveckling. Studenten använder observationsmetoden på ett trovärdigt sätt.</p>	
<p>- beskriva och kritiskt granska strategier för handledning av elevers lärande och kunskapsutveckling inom det egna ämnesområdet.</p>	<p>Studenten kan på <i>grundläggande nivå, med förhållandevis tydligt sammanhang</i> dels beskriva, dels kritisk granska strategier för handledning av elevers lärande och kunskapsutveckling inom det egna ämnesområdet.</p>	<p>Studenten kan <i>självständigt, ingående och nyanserat samt fördjupat</i> dels beskriva, dels kritisk granska strategier för handledning av elevers lärande och kunskapsutveckling inom det egna ämnesområdet.</p>	
<p>- beskriva och identifiera kommunikationsmönster mellan lärare och elev.</p>	<p>Studenten kan på <i>grundläggande nivå, med förhållandevis tydligt sammanhang</i> identifiera och beskriva kommunikationsmönster mellan lärare och elev.</p>	<p>Studenten kan <i>självständigt, ingående och nyanserat samt fördjupat</i> identifiera och beskriva kommunikationsmönster mellan lärare och elev.</p>	

Krav på språk och formalia i examinationsuppgiften: Språket följer svenska skrivregler. Referenshantering är korrekt enligt vedertaget referenssystem (APA, Harvard, Oxford). Litteraturlistan är i stort sett utan anmärkning.

De studerande som erhåller betyget Godkänd eller Väl godkänd på hemtentamen har därmed skrivit klart uppgiften. Det är inte möjligt för studerande som fått betyget G att skriva om tentamen för att kunna få VG.

OMEXAMINATION

Det ges två tillfällen för omexamination:

- 1) Inlämning senast fredagen den 30 april kl 17.00. Lämnas på Lisam
- 2) Inlämning senast fredagen den 27 augusti kl 17.00. Mailas till kursansvarig

Kursutvärdering

Utvärdering av kursen sker efter kursen slut via det elektroniska kursutvärderingssystemet *Evaluate*. Du får ett mail när det är dags att utvärdera kursen. Det är viktigt att du tar ditt ansvar och utvärderar kursen eftersom resultatet behandlas och används också på fakultetsnivå och i allmänna utbildningsutvärderingar. Av den anledningen är det viktigt att svarsfrekvensen är hög.

Policy rörande fusk och plagiat

På senare år har det inom Lärarprogrammets olika delar lagts ökad vikt vid vetenskapligt skrivande. Uppsats- och rapportskrivande återkommer därför som ett centralt moment i många kurser. Tyvärr har det parallellt med denna utveckling också skett en ökning av antalet fall av uppsatsplagiat, både inom universitetet och i skolan, vilket bland annat kan hänföras till tillgängligheten av olika former av hemsidor och färdiga uppsatser på Internet.¹

Den definition av fusk och plagiat som Linköpings universitets disciplinnämnd utgår ifrån finns i Högskoleförordningen (10 kap.1 §):

Disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter som med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när studieprestation annars skall bedömas . . .²

Enligt Hult och Hult är alltså fusk och plagiat en medveten handling, men det finns däremot inga objektiva kriterier för vad som räknas som sådant. Det beror helt enkelt på i vilket sammanhang denna handling företagits, och vilka instruktioner läraren gett.³

---

¹ Se t.ex. DN 2005-06-07, www.dn.se/DNet/road/Classic/article/o/jsp/print.jsp?&a=424862,2005-06-08;

Lärarnas tidning nr. 16 2005.

² Citerat i Hult, Åsa och Håkan Hult. 2003. *Att fuska och plagiera – ett sätt att leva eller ett sätt att överleva?* CUL-rapporter nr. 6. Linköping: Linköpings universitet, s. 11.

³ Hult och Hult 2003 s. 11.

När vi på lärarutbildningen ska bedöma vad som är plagiat utgår vi från vad universitetets disciplinnämnd bedömt vara plagiat i några tidigare fall, och det visar sig att detta stämmer väl överens med vad lärare och studenter vid universitetet anser vara plagiat/fusk.⁴ Givet ovanstående definition av fusk och plagiat kan säkert många ”snedsteg” vara gränsfall, men i följande stycke räknar vi upp de handlingar som vi anser bryter mot vetenskaplig kod såväl som universitetets regelverk.

Ett plagiat är något som studenten 1. *inte har skrivit själv*, utan som har tagits från någon annan författare – antingen genom att skriva av eller att kopiera från en källa, t.ex. en bok, artikel eller hemsida – och som 2. *saknar en ordentlig källhänvisning* som visar var det avskrivna/kopierade har sitt ursprung. Det står naturligtvis studenten fritt att referera och citera källor – det ska man göra i en vetenskaplig uppsats – men det måste klart framgå vilka dessa källor är. Studenten måste ge originalkällorna erkännande för den information som de står för. Nu ska detta inte överdrivas genom att ha en not eller parentes efter varje ord eller mening, utan man kan samla ihop flera källhänvisningar i samma not/parentes efter ett kortare avsnitt. Dock ska man alltid ha en källhänvisning med sidor direkt efter ett citat.

Långa stycken av en *hemtentamen/ uppsats* utan källhänvisningar leder till misstanke om plagiat, t.ex. att uppsatsen skulle vara tagen från någon databas på Internet. Bland de uppsatser som blivit fällda för plagiat i disciplinnämnden kan man notera att där nästan helt saknas källhänvisningar, och de få som finns är ofta vilseledande, d.v.s. de leder till fel källor. Som verktyg för att komma tillrätta med plagiat använder vi oss i vissa kurser av databasen URKUND, till vilken studenten ska skicka sin examinations- och/eller fördjupningsuppgift.⁵ Denna nättjänst kan dock inte svara på om en text är plagierad eller ej, men visar på delar av texten som bör kontrolleras för att kunna avgöra om det rör sig om plagiat.

Kunskapssyn, lärande och didaktik

Till sist kan det vara på sin plats att koppla frågan om fusk och plagiat till kunskapssyn och lärande. Plagiat är ett uttryck för att studenten fokuserar på att klara kurser och få betyg på ett felaktigt sätt. För den student som i första hand vill *lära sig* blir examinationstillfället ett lärtillfälle.⁶ För alla studenter – och kanske speciellt blivande lärare – bör bildning gå före utbildning, och sett från den synvinkeln är själva *skrivprocessen* något av det mest lärorika man kan ägna sig åt.

Ökningen av uppsatsplagiat i skolan ställer också nya krav på dem som läser på Lärarprogrammet. Mycket talar för att dagens och framtidens lärare behöver vara kompetenta användare av informations och kommunikationsteknik och dessutom goda vetenskapliga skribenter och stilister, bl.a. för att kunna känna igen och stävja olika former av plagiat. Men lärare behöver även omfatta och förmedla en kunskapssyn där skrivande som process och lärtillfälle betonas.

---

⁴ Se Hult och Hult 2003 s. 29, 33.

⁵ URKUND är en skandinavisk databas och nättjänst för att motverka plagiat som har utvecklats i samarbete med pedagogiska institutionen vid Uppsala universitet. För mer information, se www.urkund.se.

⁶ Hult och Hult 2003 s. 17.

På bibliotekets hemsida finns ett självtest. Där kan du kontrollera att du inte har plagierat någon annan. Det finns i Självstudieguiden: <http://noplgiat.bibl.liu.se/>

Vad händer vid fusk?

Misstanke om fuskförsök anmäls till universitetets rektor och ärendet behandlas i universitetets disciplinnämnd. Nämnden består av universitetets rektor, en lagfaren ledamot, en lärarrepresentant och två studeranderepresentanter.

En varning eller avstängning från undervisning och examination i upp till sex månader kan bli följden av fuskförsök. Den vanligast utdömda påföljden är två månaders avstängning.

Vid beslut om avstängning meddelas berörda institutioner inom Linköpings Universitet och CSN. Avstängning gäller från och med den dag då beslutet tas.

Universitetet ser lika allvarligt på fusk vid laboration, hemtentamen, uppsatsskrivning etcetera, som på fusk vid skriftlig tentamen.

Bilaga 1: Flödesschema

<i>Datum</i> ÅÅ-MM-DD	<i>Fr kl</i> TT:M M	<i>Till kl</i> TT:M M	<i>Lokal</i>	<i>Innehåll</i>	<i>Att läsa/göra till angivet datum</i>
Vecka 4	Campusförelagd dag				
2021-01-25	10.15	12.00		Kursstart Introduktion till kursen Genomgång av kursuppgifter samt examinationsuppgiften	Studera Studiehandledningen
	12.00	13.15		Lunch	
	13.15	15.00		Anja Thorsten föreläser om kommunikation och retorik	Jensen (2012) Gunnarsson (2012)
	15.15	17.00		Marcus Samuelsson föreläser om ledarskap	Colnerud & Samuelsson (2015) Lindqvist (2015) Wubbels (2011)
Att genomföra under tiden: 2021-01-25 ----- 2021-02-24	<ul style="list-style-type: none"> - Gruppen planerar lektion inför avatarsimuleringen (Kursuppgift 1) - Du och gruppen färdigställer begreppsanalysuppgiften och ert kapitel från Samuelsson (Kursuppg 2). - Du färdigställer frågor om ledarskap och kommunikation (Kursuppgift 3) - Du färdigställer din ämnesdidaktiska uppgift. (Kursuppgift 4) - Fundera över hur du skulle kunna observera ditt eget ledarskap och kommunikationsmönster (Se kursuppgift 5). Medtag förslag på detta till träffen den 25/2. 			Samuelsson, m fl. (2015) Jensen (2012) Gunnarsson (2012) Gruppuppgift Samuelsson (2017)	
Vecka 8	Campusförelagda dagar				
2021-02-24	8.15	9.00		Marcus introducerar de virtuella eleverna Grupperna ser över sin planering	Medtag förberedelserna inför Avataruppgiften.
	9.15	12.00		Grupp A: Seminarium med Camilla om observation och ledarskap Grupp B: Virtuella elever och gruppdiskussioner	Camillas seminarium: Medtag din begreppsanalys om ledarskap (kursuppgift 2) och din idé för hur du kan observera ledarskap. Undervisning av virtuella elever: Medtag lektionsplaneringen (kursuppgift 1) och dina frågor till gruppdiskussionen (kursuppgift 3).
	12.00	13.15		Lunch	
	13.15	15.00		Grupp A: Virtuella elever och gruppdiskussioner Grupp B: Seminarium med Camilla om observation och ledarskap	Se ovan.
	15.15	17.00		Ämnesdidaktiskt seminarium	Medtag ämnesdidaktisk kursuppgift till seminariet.

Datum ÅÅ-MM-DD	Fr kl TT:M M	Till kl TT:M M	Lokal	Innehåll	Att läsa/göra till angivet datum
					Din ämnesdidaktiska kursuppgift 5 hittar du i Lisam. Ladda upp din ÄD-uppgift i Lisam <u>senast en vecka efter ÄD-seminariet</u>
2021-02-25	9.00	10.00		Gruppmötestid	Förbered presentation av kapitel ur Samuelsson, inspelad powerpoint (Kursuppgift 3)
	10.15	12.00		Seminarium Redovisning av Samuelsson (2017)	
	12.00	13.15		Lunch	
	13.15	15.00		Camilla Prytz föreläser om handledning och ledarskap	Studera litteraturen om handledning och ledarskap
Att genomföra under tiden: 2021-02-25 ----- 2021-03-16	<ul style="list-style-type: none"> - Genomför och analysera film (kursuppgift 5) - Börja sök efter vetenskaplig artikel. - Ev studera film. 			Relevant obligatorisk litteratur och relevanta filmer.	
Vecka 12	Campusförlagda dagar				
2021-03-16	10.15	16.00		Grupphandledning av utkast till STN2	All kurslitteratur
Att genomföra under tiden: 2021-03-16 ----- 2021-03-26	Du arbetar med examinationsuppgiften. Du läser en vetenskaplig artikel och studerar film med undervisande lärare.			Du fördjupar dig i relevant litteratur.	
Vecka 13	Campusförlagda dagar				
2021-03-26				Inlämning avskriftlig examination STN2	Lisam inlämningar
Betygsregistrering sker 15 arbetsdagar efter examinationen.					

Bilaga 2: Litteraturlista

Att leda och handleda didaktiska processer 7,5 hp

Ledarskap och handledning

Brinik, H. (2011). *Handledande samtal*. Lund: Studentlitteratur.

Samuelsson, M. (2017). *Lärandets ordning och reda: Ledarskap i klassrummet*. Stockholm: Natur & Kultur.

Kommunikation

Gunnarson, H. (2012). *Lärarens retorik: Om tal och samtal i läraryrket*. Stockholm: Liber.

Jensen, M. (2012). *Kommunikation i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur.

Metod

David, M., & Sutton, C. D. (2016). *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Granström, K. (2004). Om tillförlitlighet i observationer i forskning och psykologisk praktik. *Nordisk Psykologi*, 56, 289-303.

Eriksson, L. T. (2018). *Kritiskt tänkande*. Stockholm: Liber.

Allmändidaktik (Att läsa till det ämnesdidaktiska seminariet)

Hansén, S-E., & Forsman, L. (2011/2017). *Allmändidaktik: vetenskap för lärare*. Lund: Studentlitteratur.

Artiklar

Colnerud, G., & Samuelsson, M. (2015). Dilemma eller evidens? Hur tänker lärarstudenter kring klassrumsledarskap? Tillgänglig via: https://www.researchgate.net/publication/285594722_Dilemma_eller_evidens_Hur_tanker_lararstudenter_kring_klassrumsledarskap

Lindqvist, P. (2015). Ödmjuk orubblighet. En avgörande (och rimlig) kvalitet i lärares yrkeskunnande. *Nordisk Tidskrift för Allmän Didaktik*, 1, 61-74.

Samuelsson, M., Ragnemalm, E., Nordvall, M., Arvola, M., & Colnerud, G. (2015). Simuleringar tränar förmågan att leda klassrummet. *Venue*, 12, 1-5. Tillgänglig via: https://www.researchgate.net/publication/291336859_Simuleringar_tranar_formagan_att_leda_klassrummet

Wubbels, T. (2011). An international perspective on classroom management: what should prospective teachers learn? *Teaching Education*, 22, 113–131

Utöver dessa artiklar tillkommer **en egen vald internationell vetenskaplig artikel** inom områdena classroom management/leadership eller communication in classroom eller tutorial.

Du kan använda databasen EBSCOhost, ERIC, när du söker efter intressanta artiklar.

Leta upp en valfri film om handledning, kommunikation eller ledarskap. Använd filmen för analys av en annan lärares ledarskap och kommunikation. Ett exempel finns nedan.

<https://www.youtube.com/watch?v=1rF7quSYYOM>

Styrdokument

Läroplan för grundskolan, Lgr 11 (2011). Stockholm: Utbildningsdepartementet www.skolverket.se

Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskolan, reviderad 2017, Gy11. Stockholm: Skolverket. www.skolverket.se

Skollag 2010:800. www.skolverket.se

Skolverket (2011). Allmänna råd. Planering och genomförande av undervisningen: för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. Stockholm: Skolverket.

Media

Andra filmer och poddar som på olika sätt knyter an till kursens innehåll.

Lärarrummet (2016). Radioprogram (30 min). *Att vara lärare är ett ledarskap.*

<http://urskola.se/Produkter/192769-Lararrummet-Att-vara-larare-ar-ett-ledarskap>

Lärlabbet. (2019). Tv-program, Utbildningsradion.

<https://www.ur.se/nyalarare/category/ledarskap/>

Anna och Philips lärarpodd

Akademisk kvarten, podd

Pedagogik & Ledarskap, podd

Pedagogiskpsykologi, podd

Skolprat, podd

Bilaga 3: Ämnesdidaktiker

ÄMNESDIDAKTIKER I KPU/VAL/ULV VT-21

Matematik, Peter Frejd

peter.frejd@liu.se

Matematik, grundläggande färdigheter, Cecilia Sveider

Cecilia.sveider@liu.se

Naturvetenskapliga ämnen och teknik, Lars Björklund

lars.bjorklund@liu.se

Svenska, Suzanne Parmenius Swärd

suzanne.parmenius-sward@liu.se

Moderna språk, Ann-Sofie Persson

Ann-sofie.persson@liu.se

Samhällsvetenskapliga ämnen+ek, fi, ps, Agneta Grönlund

agneta.gronlund@liu.se

Slöjd och estetisk verksamhet, huvudansvarig Helen Gustafsson

helen.gustafsson@liu.se

Trä- och metallslöjd, Bo Hinnerson, Ulf Härdner

bo.hinnerson@liu.se

ulf.hardner@liu.se

Textilslöjd, Helen Gustafsson

helen.gustafsson@liu.se

Idrott och hälsa, Therese Lundqvist Jones

therese.lundqvist.jones@liu.se

Musik och bild, Margaretha Grahn

margaretha.grahn@liu.se

9KP101, 9KP202

Studenter i fristående kurs utan ämnesbehörighet

Tomas Widholm

Tomas.widholm@liu.se

Bilaga 4: Gruppkontrakt

Frågor att diskutera inför arbetet att skriva ett gruppkontrakt

Ett bra sätt att börja arbeta i en grupp är att gruppmedlemmarna gemensamt gör en överenskommelse, ett gruppkontrakt, om hur de ska arbeta tillsammans (Hammar Chiriac & Hempel, 2013). Kontraktet bör innehålla praktiska, konkreta frågor som rör samarbetet, och frågor som rör processen, det vill säga hur deltagarna vill att arbetet ska gå till. Det viktigaste med gruppkontrakt är att man börjar diskutera gruppens förutsättningar och hur gruppens medlemmar vill att det gemensamma arbetet ska genomföras.

Följande frågor kan vara bra utgångspunkter i diskussionen. Under var och en av de tre frågorna finns punkter som kan vara bra att beröra.

1. Vad ska vi göra (mål)?

- Vad varje gruppmedlem ska bidra med – (synliggöra olika förmågor)
- Ansvar för både det individuella och gemensamma arbetet
- Deltagande i olika delar av gruppens arbete

2. Hur ska vi arbeta för att nå dit (struktur på arbetet)?

- Förberedelser
- Arbetsfördelning
- Beslutsfattande – hur tar vi beslut?
- Arbetsroller (samordnare, ledare, sekreterare)
- Frånvaro – hur ska gruppen hantera frånvaro?

3. Hur vill vi att samarbetet ska se ut?

- Gruppklimat – tillåtande – våga uttrycka olikheter, våga säga ifrån eller säga till om man inte förstår
- Hur eventuella konflikter ska hanteras
- Återkoppling till varandra
- Utvärdering för att synliggöra vad gruppen gjort bra och vad som behöver bli bättre

Det gruppen tillsammans kommer överens om ska sedan formuleras till ett skriftligt kontrakt som gruppen är överens om. En kopia av kontraktet **läggs in på Lisam under samarbetsytan** i mappen för kursuppgift 1 **senast den 18/2 februari**.

Hammar Chiriac, E., & Hempel, A. (2013). *Handbok för grupparbete: Att skapa fungerande grupparbeten i undervisning*. Studentlitteratur: Lund.